

KRATEK PREGLED POMEMBNEJŠIH NOVOSTI IZ PREDLOGA ZA SPREMEMBO PRAVILNIKA O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV

Brez večje produktivnosti in znižanja

stroškov tudi novi pravilnik ne more zagotoviti večjih osebnih dohodkov

Predlog novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov je sredi maja v ciklostirani obliki začel svojo pot med kolektiv. Še pred koncem meseca bodo njegove določbe podrobneje presegali vsi obratni delavski sveti in oblikovali svoje pripombe, nato pa mu bo v prvih dneh junija dal dokončno obliko in veljavo centralni delavski svet.

Že več kot leto je tega, kar se je na sejah samoupravnih organov oblikovalo mnenje, da je treba precej določb pravilnika spremeniti, zlasti pa povečati osnove. Zato je do nekaterih sprememb prišlo že v preteklem letu, te pa so le deloma odpravljale nastale probleme. Po reorganizaciji podjetja, sestavi poslovnika za vsa sistemizirana delovna mesta in ob raznih spremembah v zvezni oz. republiški zakonodaji pa je postalo očitno, da bo treba izdelati popolnoma nov pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Zato je centralna komisija za osebne dohodke s strokovnimi službami ter v sodelovanju z obratnimi komisijami v vodstvi obratov izdelala predlog novega pravilnika, ki je prav sedaj — pred dokončnim sprejemom — v razpravi med člani delovne skupnosti. Ker je novi pravilnik precej obsežen, bomo zaradi lažje preglednosti na kratko opozorili na nekatere pomembne novosti in spremembe, ki jih vsebuje.

Predlog novega pravilnika je v glavnem razdeljen na tri večje dele: tekstovni del, tabelarni del in določbe o nagrajevanju (stimulaciji) za posebne uspehe pri delu.

POVEČANI DODATKI ZA LETNI DOPUST

V tekstovnem delu najprej omenimo novo določilo v členu 26, ki jamči delavcu-invalidu, če se je ponesrečil na delu pri podjetju, enake osebne dohodke, kot jih je imel pred nastopom invalidnosti, čeprav je razporejen na nižje delovno mesto, pač v zvezi s svojo zmanjšano delovno sposobnostjo.

Novi predlog odmerja pripravnikom v členu 27 točke po doseženi stopnji strokovne izobrazbe, medtem ko jim je sedaj veljavni pravilnik zagotavljal samo osnovne točke po tabeli 1.

Soferjem tovornih avtomobilov in kombijev naj bi se po členu 46 mesečni pavšalni zneski za delo nad polnim delovnim časom povečali s 60 na 100 din, oz. s 30 na 50 din. Prav tako naj bi se po novih določbah soferjem povečali tudi posebni dodatki, ki jih prejemajo glede na število prevoženih ton-kilometrov.

Obračunska osnova osebnega dohodka za delo ob dnevnih tedenskega počitka in dela prostih dnevih naj bi se po členu 47 povečala za 50 %, medtem ko znaša sedaj to povečanje le 25 %.

Dodatki na stalnost zaposlitve pri podjetju (člen 51) ostanejo za razdobja do 10 let nespremenjeni. Za razdobje od 10 do 15 let se ta dodatek poveča s 30 na 40 din; na novo je uvedeno razdobje od 15 do 20 let, pri čemer znaša pripadajoči mesečni dodatek 80 din, za neprekinjeno zaposlitev nad 20 let pa 120 din.

Dodatek za tuje jezike naj bi po členu 52 pripadal vsem tistim delavcem, ki pri svojem delu uporabljajo najmanj 2 tuja jezika, poveča pa se s 50 na 100 din za en jezik.

Novo je tudi določilo 54. člena, po katerem gre delavcu razen plačanega

30-minutnega odmora med rednim delovnim časom ponovno še en tak plačan odmor, če opravlja nadurno delo, ki traja najmanj 4 ure.

Člen 56 predvideva povečanje obračunskih osnov za delo, ki mora biti zaradi izjemnih potreb opravljeno na dan, ki je državni ali republiški praznik.

Po 57. členu naj bi delavcu med letnim dopustom

pripadalo nadomestilo v višini obračunske postavke in ne več po povprečju osebnih dohodkov v zadnjih treh mesecih pred nastopom letnega dopusta, kakor to velja sedaj.

Povečali naj bi se tudi dodatki, ki pripadajo delavcem in vajencem za čas letnega dopusta, in sicer: vajencem s 150 na 180 din, vsem drugim delavcem z 250 na 300 din, otrokom in nezaposlenim ženam delavcev pa s 30 na 50 din. Člena 59 in 60 določata še nekatere posebne pogoje za pridobitev pravice do tega dodatka.

KONTROLA Z NEUGODNIMI POSLEDICAMI

Za nekatere posameznike utegne imeti neugodne posledice novo določilo 63. člena (zadnji odstavek), po katerem se nadomestilo za čas nezmožnosti za delo (bolniški stalež) zniža ali celo ukine, če kontrolni organi podjetja ugotovijo, da se delavec, ki je v bolniškem staležu, ne drži predpisov in navodil zdravnika.

Popolnoma nova so določila v členih 74 do 77, ki predvidevajo:

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZBOR MLADIH

LJUBLJANA, 24. maja — Danes so se zbrali na športnem igrišču v Vikerčah vajenci vseh obratov našega podjetja in skupaj proslavili svoj praznik. Hkrati pa je pomenilo to srečanje tudi spoznavanje in medsebojno zblíževanje naših bodočih strokovnjakov in upravljalcev, saj se zaradi raznolikih strok in zaradi velikih medsebojnih oddaljenosti svojih delovnih mest med letom sploh ne vidijo niti ne poznajo. Po drugi strani pa so se vajenci na tem zboru srečali z vodilnimi delavci podjetja. Od njih so v sproščenem razgovoru dobili pojasnila na vprašanja, ki jih zanimajo.

Svoje praznovanje so vajenci še športno obarvali z medobratnim tekmovanjem v malem nogometu. Videli smo res lepe igre in velike borbe za osvojitve prehodnega pokala. Podrobnosti o rezultatih bomo objavili prihodnjič.

Govorniki na proslavi so poudarili predvsem vlogo in lik vajenca v socialistični družbi nasproh in še posebej njegovo vlogo in perspektive pri našem podjetju.

Najboljšim vajencem so bile kot priznanje razdeljene denarne in knjižne nagrade. Za vse pa je bila pripravljena tudi tradicionalna zakuska.

Zbor vajencev je pri našem podjetju že dolgoletna tradicija, katere se je tudi v bodoče držati.

Na sliki: vajenci na športnem igrišču.

F. L.

Doseči večji dohodek na posameznika

(Nadaljevanje s 1. strani)

- odpravnino tistim delavcem, ki se starostno ali invalidsko upokojijo, in sicer v višini povprečnega enomesečnega osebnega dohodka v podjetju,
- darila delavcem, ki v teku zaposlitve pri podjetju dopolnijo 50. leto starosti, in sicer v višini 40% povprečnega enomesečnega osebnega dohodka v podjetju,
- pomoč članom delovne skupnosti, ki bolujejo neprekinjeno več kot pol leta, in
- pomoč svojem umrlega člana kolektiva.

Denarna pomoč, ki gre enkrat v koledarskem letu delavcu, ki služi vojaški rok, se po 59. členu oblikuje v višini do 10% enomesečnega povprečnega osebnega dohodka v podjetju.

Povečale naj bi se tudi vse mesečne nagrade vajencem, pri tem pa 81. člen na novo določa, da pripada vajencem razen te osnovne nagrade še gibljivi del nagrade glede na uspehe pri delu, kvaliteto dela in učne uspehe v šoli.

Določila o prejemanju štipendij so ostala nespremenjena, pač pa tabela (za 32. stranjo predloga) predvideva povečanje višine štipendij, in sicer za vse vrste štipendistov.

Dnevnice za službena potovanja se po podrobnih določilih 94. člena povečajo za 33 do 40%, razen tega pa naj bi po novem predlogu znašala »znižana« dnevnišnica 85% polne dnevnice (sedaj le 70%).

Terenski dodatki — v višini dnevnice — za prve tri oz. sedem dni dela (člen 103) naj bi se povečali za 25%, za naslednje dni pa za 9 do 38%.

KATEGORIZACIJA PO MERILIH POSLOVNIKA

Delitev osebnih dohodkov po drugem tabelarnem delu novega predloga je zasnovana na točkovnem sistemu, ki sedanjega sistema načeloma ne spreminja. Razlike so le v številu točk za posamezna delovna mesta, kar je pregledno razvidno iz tabele 1 na 54. strani. Po novem predlogu naj bi se število točk povečalo za uslužbenca povprečno za 25%, za delavce pa povprečno za 34%. Pri tem pa je treba opozoriti na to, da bo po sprejetju novega pravilnika znašala vrednost točke 1 dinar. Po določilu člena 13 se namreč vrednost točke določa vsako leto s planom in se po potrebi

lahko občasno korigira navzgor ali navzdol.

Za kategorizirana dela pa se je število točk (tabela 1a) povečalo povprečno za 37%. Razlog za to povečanje, ki je nekoliko večje od splošno predvidenega povprečja za delavce, je to, da za ta delovna mesta ne pride v poštev niti osebna ocena niti dodatek za strokovnost, pridobljeno z leti prakse. Razen tega je treba računati tudi na možnost, da delavec z višjo strokovnostjo opravlja delo nižjih kategorij.

Predlagana razporeditev delovnih mest po kategorijah je bila sestavljena v glavnem na podlagi poslovnikov obratov in skupnih služb. Zato so nastale napram sedanjemu pravil-

niku razlike v nazivih delovnih mest, razen tega pa je bilo uvedeno tudi precej novih delovnih mest. O razporeditvi so razpravljale najprej komisije za sestavo poslovnikov v obratih, nato pa centralna komisija. Glavni vodili pri razporeditvi delovnih mest pa sta bili njihov delokrog in odgovornost, ki ju določa poslovník.

REALNE MOŽNOSTI ZA DOSEGO ZAMUJENEGA

Za vsako kategorijo delovnih mest je predpisana (priloga II, stran 73) šolska izobrazba z leti prakse, ki se zahteva za zasedbo posameznega delovnega mesta. Delavcem, ki teh pogojev

ne izpolnjujejo, se odštevajo točke, pri čemer se število odbitnih točk veča s povečevanjem zahtev glede strokovnosti in let prakse za posamezna delovna mesta. Razen tega predvideva predlog pravilnika, da morajo vsi delavci, ki so rojeni v letu 1934 in kasneje, in ki ne izpolnjujejo pogojev glede šolske izobrazbe, v roku 6 let doseči predpisano izobrazbo, ki jo zahteva poslovnik: v nasprotnem primeru bodo po preteku tega roka razporejeni na nižja, njihovi dejanski izobrazbi primerna delovna mesta. S tem določilom se nudi mlajšim delavcem realna možnost, da nekoč zamujeno ali nedosegljivo sedaj nadoknadijo.

Novi predlog kriterijev za določitev osebnih ocen ne spreminja, pač pa povečuje tako pozitivne kakor tudi negativne razpone za določitev osebnih ocen po posameznih kriterijih. Po teh določbah bo lahko posamezni član delovne skupnosti dobil do 30% osnovnih točk kot dodatek za pozitivno osebno oceno (sedaj 19%) oziroma do 21% odbitnih točk za negativno osebno oceno (sedaj 19%).

Procenti dodatnih točk na doseženo strokovnost, pridobljeno z leti prakse, se po novem pravilniku ne spreminjajo, seveda pa se glede na povečano število osnovnih točk po tabeli 1 povečuje tudi število dodatnih točk po teh določilih.

Določbe o nagrajevanju delavcev za posebne uspehe pri delu (stimulacija) se tudi po novem predlogu niso spremenile. Izjema velja za prodajo izdelkov in uslug, kjer visoko strokovnim delavcem grupe A takšna stimulacija ne pripada več (zaradi povečanja števila dodatnih točk po tabeli 1).

Po novem pravilniku naj bi se torej povečale osnove za vsa delovna mesta, prav tako pa tudi dnevnišnice, terenski dodatki in drugi prejemki, ki niso odvisni od količine opravljenega dela. Ob predvidenem povečanju se lahko zgodi, da bodo nekateri obrati občasno na leteli na težave pri izplačilu tako imenovanih »stoprocentnih« osebnih dohodkov, kajti delitveno razmerje dohodka med skladi in osebne dohodke je ostalo nespremenjeno pri 20:80.

- Novi pravilnik pa pr...
- nespremenjenem razmer...
- ju seveda ne more rešiti...
- problema splošnega po...
- večanja osebnih dohod...
- kov. To lahko dosežemo...
- v glavnem le z večanjem...
- produktivnosti in zniž...
- vanjem stroškov. Same...
- doseženi večji dohodek...
- na posameznega delavc...
- nam v letošnjem letu...
- lahko zagotovi osebn...
- dohodke, ki bodo večj...
- od lanskih, osnovni po...
- goj za to pa so seveda...
- pridnost in vestnost pr...
- delu ter dobro gospodar...
- jenje.

A. R.

DO 15. MAJA PRISPELO ŽE

236 PRIJAV

za letovanje v počitniških domovih podjetja

Do 15. maja, ko je potekel rok, je prispelo na naslov počitniške skupnosti podjetja skupno 236 prijav članov delavske skupnosti iz vseh obratov podjetja — za poletno letovanje v počitniških domovih podjetja. Med temi prijavi se 3 nanašajo na novo pridobljeni počitniški dom na Pohorju, 10 pa na obe koči na Veliki planini, medtem ko je zanimanje za počitniške domove ob morju seveda daleč večje, saj je prijav za Ankarano 13, za Fieso 103 in za Lošinj kar 107.

Kljub temu pa zmogljivosti obmorskih domov za junij in september še niso v celoti zasedene in bo mogoče sprejeti nekaj prijav še naknadno; to pa izključno samo za oba omenjena meseca, kajti prijav za letovanje v juliju in avgustu je že sedaj preveč. Če torej za čas glavne sezone ne bo odpovedi, bo morala dati počitniška skupnost pri potrjevanju naročil prednost družinam s šolobveznimi otroki in tistim delavcem, katerih zakonski tovariši so n. pr. zaposleni v prosvetnih ustanovah ali pa vezani na termine kolektivnih dopustov v svojih podjetjih.

Goste bo najprej sprejel dom v Lošnju, in sicer že 5. junija, 5 dni kasneje bo odprt dom v Fiesi, od 15. junija dalje pa bo mogoče letovati tudi v Ankaranu. V vseh treh naštetih kra-

krajih pa naj bi letovanje trajalo približno do sredine septembra. Seveda pa največ nočnih zabeležita koči na Veliki planini, kjer traja sezona praktično skozi vse leto in koči zlasti ob sobotah in nedeljah nista nikdar prazni.

DELO ORGANOV UPRAVLJANJA

Spremenjeni pogoji za posojila

V drugi polovici maja so se sestali na sejah vsi delavski sveti obratov in ODS enote skupnih služb. Glavna tema njihovega razpravljanja je bil osnutek novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

K osnutku pravilnika so obratni delavski sveti podali svoje pripombe in predloge za spremembo in dopolnitev posameznih določb, o katerih bo končno razpravljal še centralna komisija za osebne dohodke, nakar bo osnutek predložen centralnemu delavskemu svetu v končni sprejem.

Seja upravnega odbora podjetja pa je bila dne 13. maja.

Na njej so obravnavali poročilo o izvršitvi plana realizacije in plana prodaje za april in skupno za prve štiri mesece tekočega leta. Plan realizacije za mesec april je bil presežen za 38%, dinamični plan za štiri mesece pa za 4,1%. Pri pregledu izpolnjevanja planskih nalog po obratih je UO ugotovil, da vsi obrati planske naloge v redu izpolnjujejo — razen avtoparka, ki plana ni dosegel.

Pri pregledu plana prodaje pa je UO ugotovil, da je bil letni plan prodaje v

štirih mesecih izpolnjen v višini 58,8%. Podatki so torej povsem ugodni, vendar naj si komercialna služba še nadalje prizadeva, da pridobi nova dela na področju montažne in proizvodne dejavnosti.

UO je nato obširno obravnaval vprašanja, ki so nastala zaradi odpovedi delovnih razmerij nekaterih vodilnih delavcev, odobril nekaterim delavcem službena potovanja v inozemstvo in sprejel predlog za spremembo 7. člena pravilnika

o dodeljevanju posojil za nakup stanovanj: sedaj znaša odplačilna doba za posojila na vsakih začetih 2000 din 1 leto (prej na začetih 1000 din), najdaljša odplačilna doba pa znaša 80 let. Ti pogoji pa veljajo le, če mesečno odplačilo ne presega 300 din (prej 200 dinarjev), sicer odloča o pogojih odplačilne dobe ODS na predlog komisije. Na splošno so torej pogoji strožji kot prej.

CDS se bo sestel na seji okoli 5. junija. G. K.

XIII. MEDNARODNI SEJEM
TEHNIKERazstavljamo
vrsto proizvodov

Od 17. do 25. maja je bil v Beogradu XIII. mednarodni sejem tehnike — prireditelj, ki je specializirana za izdelke osnovnih industrijskih panog, to je kovinske in kemične industrije ter elektroindustrije.

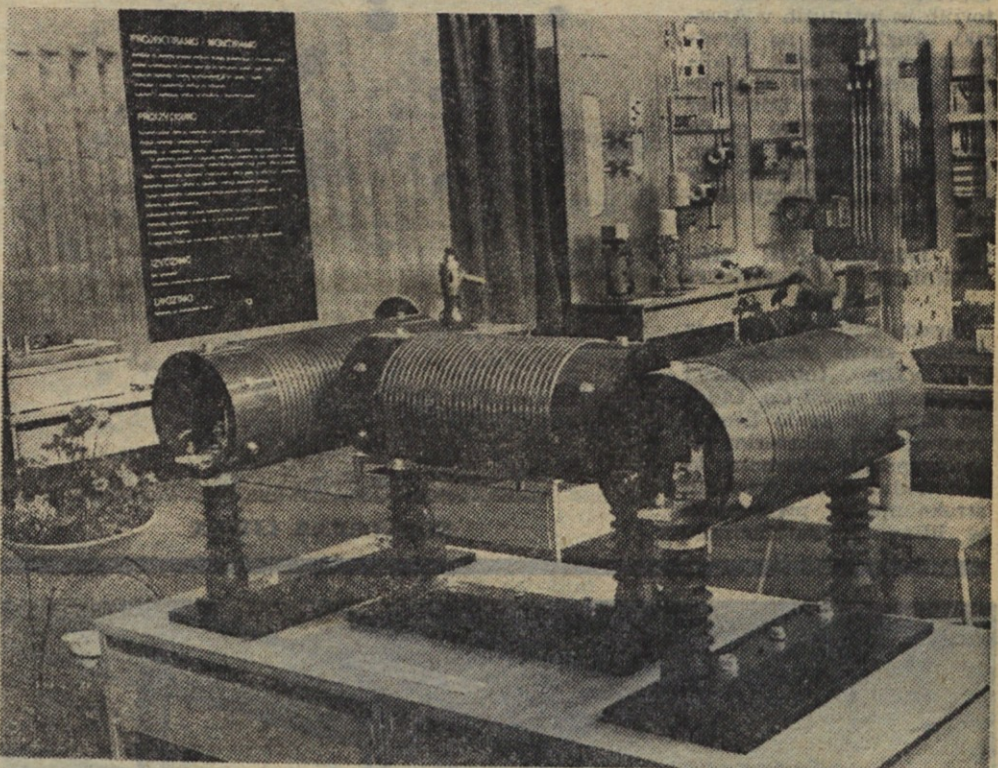
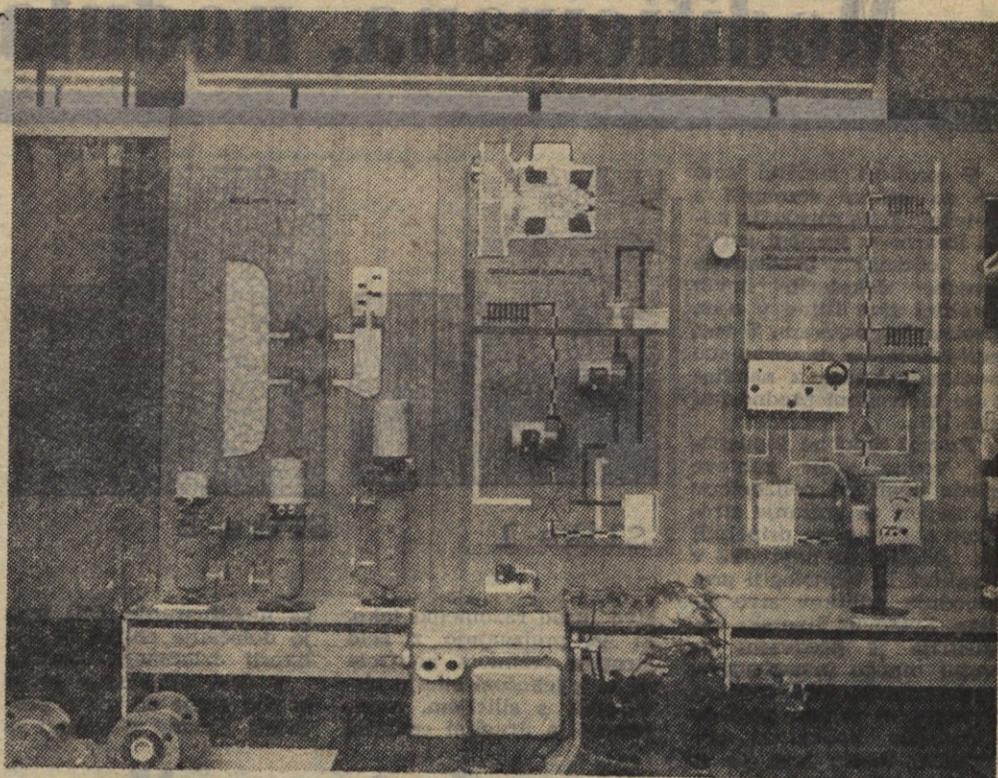
Na sejmu razstavlja 415 jugoslovenskih podjetij, med njimi 13 poslovnih združenj s 182 člani, ter 291 inozemskih firm iz 19 držav: Avstrije, Belgije, Bolgarije, Čehoslovaške, Danske, Francije, Nizozemske, Italije, Japonske, Lichtensteina, NDR, Poljske, Romunije, ZRN, ZDA, SZ, Švice, Švedske in Velike Britanije.

Jugoslovansko proizvodnjo na sejmu predstavlja kompletna industrija navedenih panog. Med inozemskimi razstavljalci pa so številne firme, ki so v svetu najbolj znane, ter velike organizacije za poslovanje z inozemstvom.

Ze več let traja na sejmu tehnike proces notranje ožje specializacije, poudarjanje posameznih ožjih in aktualnih proizvodnotehničnih in poslovnih tem, in sicer na pobudo ali zahtevo posameznih skupin proizvajalcev, uporabnikov in poslovnih združenj. Tako je na letošnjem sejmu cela vrsta specializiranih razstav, med njimi naj posebej omenimo mednarodno razstavo tehničnega blaga široke potrošnje in razstavo »Elektrogospodarstvo Jugoslavije«. Sejem spremlja tudi bogat strokovni program, vrsta strokovnih simpozijev, posvetovanj, prikazovanje strokovnih filmov in predavanj, ožji strokovni dogovori in podobno.

IMP sodeluje na tem sejmu s proizvodi elektrostroke za jaki in šibki tok ter napravami za klimatizacijo, ogrevanje in prezračevanje. Razstavljamo tudi prototipe mnogih naših proizvodov.

B. K.

POČITNIŠKA PRAKSA
IN POČITNIŠKO DELO
DIJAKOV IN ŠTUDENTOVSprejeli bomo
70 prakti-
kantov

Učni program vseh strokovnih srednjih, višjih in visokih šol ter gimnazij predvideva obvezno počitniško prakso, ki naj traja za gimnazije 14 dni, za vse ostale šole pa 1 mesec. Na obvezni praksi naj bi dijaki srednjih strokovnih šol in študentje dopolnili svoja teoretična znanja s praktičnim znanjem, dijaki gimnazij pa naj bi v tem času spoznali, kaj je to fizično delo, da bi ga tudi pozneje znali vrednotiti.

Vsi ti ljudje pa ne prihajajo v podjetje zgolj z namenom, da bi opravili obvezno, počitniško prakso ali da bi spoznali fizično delo; marveč tudi zato, da bi med počitnicami kaj zaslužili. Nekateri zato, da bi lahko uživali dopust ob morju, drugi da si pridobijo sredstva za knjige, potrebne v novem šolskem letu.

Podjetja sprejemajo dijake in študente na obvezno počitniško prakso. S tem pomagajo po eni strani uresničiti dosego učnega programa šol, saj končno šole vzgajajo strokovnjake predvsem za podjetje. Po drugi strani pa tako omogočajo dijakom in študentom vpis v višji letnik, kajti med drugim je pogoj za vpis v višji letnik tudi opravljena obvezna počitniška praksa. Nadalje pa te praktikante, ki pridejo med počitnicami zato, da bi nekaj zaslužili, podjetja izkoristijo bodisi za to, da z njimi nadomestijo tiste člane delovnega kolektiva, ki so trenutno na dopustu, bodisi za to, da izvršijo določeno delo.

Naše podjetje sprejema vsako leto tako »obvezne« praktikante kot tudi tiste, ki si gmotno želijo pomagati. Tudi letos bomo sprejeli skupno okoli 70 praktikantov obeh vrst. Vendar je letos razlika v tem, da bomo »obvezne« praktikante sprejemali tako kot do sedaj: z napotnico šole in samo za toliko časa, kolikor

je navedeno v napotnici. Tiste pa, ki želijo priti med počitnicami delat, bo podjetje sprejelo po potrebi in z njimi sklenilo redno delovno razmerje za določen čas. To pomeni, da si morajo vsi, ki želijo priti na počitniško delo, preskrbeti delovno knjižico.

Vsi tisti, ki bodo sprejeti na počitniško delo, bodo tretirani kot naši delavci. Te bodo po potrebi sprejemali obrati in jih tudi plačali, kot predvideva pravilnik. S tem bodo vsi, ki pridejo na počitniško delo, nagrajeni po svojem delu in čas, ki ga bodo prebili na takšnem delu, se jim bo štel v delovno dobo.

»Obvezni« praktikanti pa niso delavci, oni pri podjetju dopolnjujejo šolski program, so torej tudi tu kot dijaki oz. študentje in so v tem smislu tudi nagrajeni. Zato tem delovna knjižica ni potrebna, razen tistim, ki bi ostali pri podjetju dalj kot predvideva napotnica šole za obvezno prakso.

F. L.

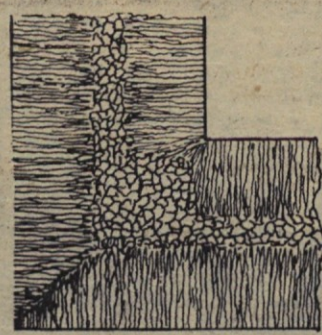
Modificirana, nodularna in mihanit litina

V prejšnji številki smo se na kratko seznanili s potekom rekonstrukcije naše livarne v Ivančni gorici in omenili predvideno uvedbo nekaterih novih kvalitativnih sive litine v njen proizvodni program. S tem sestavkom pa nameravamo seznaniti bralce z nekaterimi bistvenimi prednostmi teh litin.

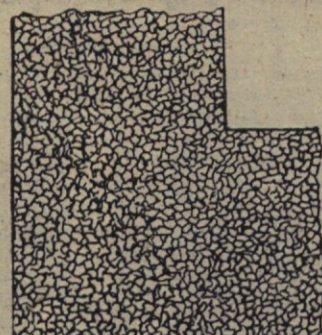
Razvoj sodobne industrije, vedno večje zahteve glede kvalitete polizdelkov in napor za znižanje stroškov obdelave so pripeljali do nadaljnjega napredka v kvaliteti in tehnologiji proizvodnje odličnih sive litine. Svetovna livarska industrija je predvsem po vojni mnogo investirala v mehanizacijo proizvodnega procesa in v tem pogledu zabeležila velikanski napredek. Razen tega pa so v svetovnih znanih laboratorijih in institutih v Ameriki, Angliji in na Švedskem osvojili nove kvalitete modificirane sive litine — mihanit litine ter litine s kroglastim grafitom — nodularne litine. Podoben napredek so dosegli tudi na področju drugih litin.

ZA IZBOLJŠANJE MEHANSKIH LASTNOSTI LITINE

Beseda mihanit izhaja iz naslova znane švedske firme »The International Meehanite metal Co. Ltd.«. Ta firma je svojo licenco prodala tudi nekaterim jugoslovanskim livarnam, ki pod nadzorstvom švedskih strokovnjakov proizvajajo te litine. Z modificirano

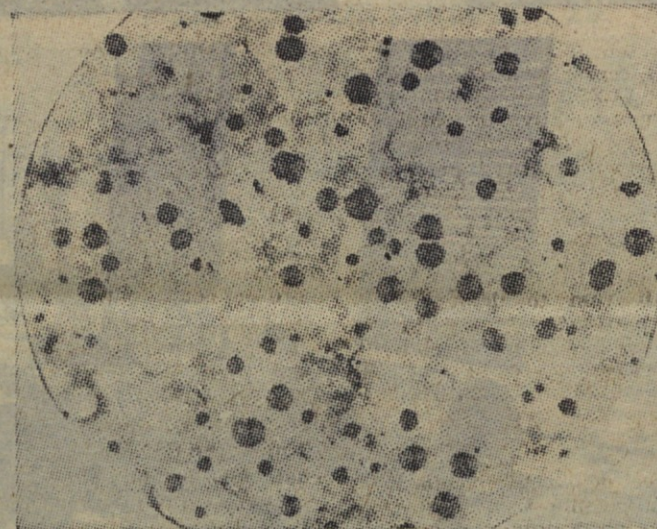
Slika 1

Slika 2

sivo litino razumemo tako, ki jo proizvajajo z zelo strogim režimom kontrole in jo v tekočem stanju obdelujejo s silicijem, manganom in drugimi sredstvi

za modificiranje. Cilj tega je določanje oblike in velikosti izločenega grafita. V času strjevanja pride v sivi litini do vrste procesov. Kovina v kalupu se

NODULARNA LITINA

prične strjevati od površine proti notranosti kalupa, napolnjenega s kovino. Strjevanje gre normalno na površino kalupa in kristali kovine, ki se tedaj formirajo (stebelasti kristali), postopno rastejo proti notranosti kalupa — slika 1.

V procesu modificiranja se v kovino dajejo sredstva, ki pospešujejo izločanje lamel grafita v velikem številu in po celem preseku, tako da ta grafit služi kot center kristalizacije zrna osnovne kovine. Pri tem ne le zmanjšuje pojave nastajanja stebelastih kristalov, ampak tudi povečuje število zrn. Tak učinek dobimo s strukturo, sestavljeno iz velikega števila drobnih zrn, ki so enakomerno razdeljena po vsej površini — slika 2.

Tako usmerjena zrna eliminirajo pojavo nivoja, v katerem so mehanske lastnosti najnižje. Znano je, da so mehanske lastnosti odvisne od osnovne strukture kovine in — če govorimo o odličnih sive in temper litine — od oblike in velikosti izločenega grafita. Slika 3 pokaže strukturo štirih različnih materialov: a — klasična siva litina z lamelnim grafitom, b in c — mihanit litina z lamelnim grafitom, d — običajno jeklo z 0,84 % C.

ČIM MANJŠE LAMELE GRAFITA

Grafit se nahaja v litini v obliki C, običajno v obliki lamel. Tak litini pravimo litina z lamelnim grafitom. Čim večje so lamele, tem slabše so mehanske lastnosti.

Modificirana siva litina pa ima perlitno strukturo z zelo fino razporejenim grafitom — z majhnimi lamelami. Zato pa ima ta litina znatno boljše mehanske lastnosti od običajne legirane in nemodificirane visokokvalitetne sive litine. Pri običajni kvaliteti je grafit izločen v obliki la-

mel, ki zavzemajo okoli desetino prostornine litine. Lamele so velike in se prepletajo v svojevrstne vzorce, pri tem pa prekinjajo kovinsko maso in slabijo mehanske lastnosti litine. Pri modificirani litini pa je grafit v obliki znatno manjših lamel, ki se ne prepletajo in ne slabijo osnovne mase. Natezna trdnost nemodificirane litine znaša do 26 kp/mm², modificirane pa do 35 kp/mm².

NODULARNA LITINA

Pri nodularni litini je grafit izločen v kroglicah, posledica tega pa je izboljšanje mehanskih lastnosti, zlasti trdnosti in žilavosti. To dosežemo z dodatkom manjših količin magnezija in cesija ali litija, ki pospešujejo strjevanje litine v takšni sestavi, v kakršni bi se normalno strdila siva. S cepljenjem litine dosežemo razpad cementita ter

strjevanje z izločanjem kroglastega grafita. Izdelavo nodularne litine uporabljamo v praksi samo magnezij. Magnezij se najprej veže z železom v Mg-S in legira železo še takrat, ko se železo žvepla v železu najšja na 0,01 %. Pri uporabi Mg se pojavlja nevarnost eksplozije zaradi hlastnega Mg. Zato ne uporabljamo čistega Mg, temveč Mg-Mn, Zlasti MgNi, MgCu (20, 50:50), MgCu-FeSi (10, 10 Cu, ostalo FeSi), Mg (10-20 % Mg), pri čemer se z dodatkom le-mentov zmanjša koncentracija pa se železa izraba Mg, ki znaša 34-32 %. Množina promagnezija v sivi litini znaša 0,04-0,08 %, dodatek Mg pa 0,3-0,7 %. Nodularna litina ima veliko trdnost (30 kp/mm²) in raztezek (10 %), ki je odvisen od vrste obdelave litine.

Največji protitočnik

Protitočnik za kotlarno firme v Möckernu (Nemška demokratska republika), katerega izdelava je bila prav pred nekaj dnevi uspešno zaključena. Njegova moč je 10,7 milijona kcal/h, obratovalni tlak 13 atmosfer, maksimalna temperatura ogrevanja vode pa 150 stopinj C. Kotlarno v Möckernu in omenjeni protitočnik projektiral ing. Ivo Gažar, konstruiral pa so ga strokovnjaki obrata Trata pod vodstvom ing. Slavka Pleterskega.

Protitočnik služi za prenos toplotne energije iz enega sistema v drugi oz. pretvarja energijo pare v energijo vroče vode, njegova posebna značilnost je, da se prehod toplotne energije iz ene v drugo moderno vertikalno izvedbo, visok nad pet in pol metra, premer cevne stene pa 110 mm. Protitočnik je izdelal podjetje SKIP v Vižmarju, ker naša tovarna na Trati nima za to primernih prostornin. Naši in nemški inšpektorji za parne kotle so ta protitočnik izredno poseben atest s posebno številko za vsak njegov vijak ali zvitilo. Protitočne naprave zahtevata tudi posebno ploščevino, ki je v Švici niti v Franciji in jo je po dolgotrajnih povpraševanjih dobila nemška firma. Na sliki: gredni

Od pilota do elektroinženirja

»Hotel sem leteti, želel sem biti pilot... Danes sem direktor obrata Elektromontaža. Kakšen paradoks?... Res pa je, da mora biti tudi na zemlji, v podjetju, med ljudmi pravzaprav »pilot« posebnosti. Bolj podoben sem kapitanu ladje, ki mora zelo previdno držati krmilo v rokah, da se ladja varno izogne tisočim čerem...«

● **Vaša želja je bila, da bi upravljal letala. Povejte nam kaj več o tem!**

»Sam ste dejali, naj bi za naše bralce povedal manj o sebi in več o podjetju. O sebi torej le to, da sem star 40 let in za ta leta kar dobra utrjen. Malce čudno, vendar prav to poudarjam. Prenehel sem kaditi, kavo odklanjam, odklanjam tudi... ne smem...«

● **Od kod pa ste doma?**

»Upam, da me moji sodelavci poznajo. Za tiste, ki tega ne vedo, pa na kratko: Srebrčan sem, ne Ljubljčan. Če je tu kaj razlike, potem gre ta v moje dobro!«

Hotel je meriti zračne daljave, pritožuje pa se, da mu srce ne bije tako kot bi moralo. Imel sem vtis, da je ing. Franc Kumše podoben stroju, ki je bil prav v prvih kilometrih svoje poti prehitro utečen.

VZTRAJANJE V OPERATIVI

● **Kakšna pa so bila vaša stremjenja in vaše želje in možnosti v mladih letih, tedaj ko ste dorasli?**

»Fotografiral sem se z željo, da bi bil danes nekaj let mlajši... Vojna mi je prekinila šolanje. Z materjo sva se skrivala pred sovražnikom. Moj oče se dobro spominja, kaj je doživel na Urhu. Že leta 1943 sem postal član SKOJ, štiri leta kasneje pa član ZK. Ob koncu vojne, prav ko sem bil najbolj navdušen za letalstvo, sem zbolel. Vse kar je od tega ostalo, je bilo to, da sem služil vojaški rok v podoficirski letalski šoli in tam ostal kar tri leta. Kot privatist sem nato na lastne stroške maturiral 1951. leta.

● **Zakaj ste se odločili za študij na elektro-fakulteti?**

»Pravzaprav so bile moje želje po prisilni opustitvi letalstva usmerjene drugam, gojil sem željo, da bi postal gradbeni inženir, celo medicino, sem hotel študirati, potem pa sem se le odločil za tehniko, in sicer za strojništvo. Toda opazovanja dela strojnikov in elektromehanikov v letalstvu so me preusmerila v drug oz. pretvarja pa je, da se prehod toplotne energije iz ene v drugo moderno vertikalno izvedbo, visok nad pet in pol metra, premer cevne stene pa 110 mm. Protitočnik je izdelal podjetje SKIP v Vižmarju, ker naša tovarna na Trati nima za to primernih prostornin. Naši in nemški inšpektorji za parne kotle so ta protitočnik izredno poseben atest s posebno številko za vsak njegov vijak ali zvitilo. Protitočne naprave zahtevata tudi posebno ploščevino, ki je v Švici niti v Franciji in jo je po dolgotrajnih povpraševanjih dobila nemška firma. Na sliki: gredni

na elektrostroko. Razumljivo je, da so bila moja mladostna stremjenja v prvih povojnih letih usmerjena na razna področja, saj sem bil pod vplivom raznih vihravih in tudi entuziastičnih dogajanj in tokov v tistih časih. Ubral sem pač tisto pot, ki je bila takrat zame najbolj sprejemljiva.

Bil je torej vojak, naknadno študiral in se vpisal na elektro-fakulteto, že kot študent in poročen. V ponos mu je danes njegov 16-letni sin. Kot mladinski aktivist je sodeloval na terenu in v delovnih brigadah ter kot študent opravljal prakso doma in v inozemstvu. Podporo družbe v obliki štipendije je prejemal le nekaj let.

... Po vsem tem sem imel leta 1959 v žepu diplomo elektro-inženirja. Znašel sem se v Elektrosignalu, čeprav sem bil študent ELES. Najprej sem delal v projektivnem oddelku, nato pa sem bil predstavljen v operativno, podrejen tovarišu Martinu. In prav do danes sem v operativni tudi ostal, od leta 1963 pa sem »pilot« Elektromontaže.

● **Ali vam to delovno mesto ustreza?**

»Mi, vendar želim ob sebi imeti vedno več mladih strokovnih ljudi, ki naj bi bili za naprej steber strokovnosti. Od svojih sedanjih sodelavcev pričakujem več delovnega poleta in več zagnanosti pri reševanju naših težav v obratu.

● **Kaj pa osebni dohodki?**

»Ne gre mi toliko za plačo, čeprav vsi od nje živimo. Mislim, da je politika nagrajevanja v podjetju vedno nekako tako primerna, da ne ogroža niti zaposlenih niti perspektive podjetja. Gibljemo se v mejah lastnih zmogljivosti in upam, da bo tako tudi v bodoče.«

URAVNAVANJE KADROVSKIH POLITIKE

Elektromontaža uspešno posluje, to se ve. Čeprav še nima dovolj prevzetih del. Ing. Kumše je optimist in ambiciozen, zato si želi za obrat še več del, celo manjših, čeprav so večja dela pač ugodnejša. Prepričan je, da bodo uspeli.

»Predvsem sovražim ljudi, ki iščejo svoje lastno zadoščenje v nekaterih nepakah sodelavcev. To velja za področje vodenja podjetja in za delavsko samoupravljanje. V gospodarjenju je tako, da tisti, ki ne more slediti neizprosnim zakonitostim tržnih mehanizmov, običajno blede

in končno tudi propade. Temu primerno bomo izbirali za odgovorna mesta ljudi, ki bodo imeli tenak posluh za dogajanja v gospodarstvu in široko razgledanost sodobnega komercialnega človeka. Končno, to ne velja samo za komercialno, ampak tudi za druga področja.

● **Kako pa splošno uravnavate kadrovske politike v obratu?**

»Delovne sile v obratu imamo dovolj. Naravni odliv delavcev krijemo z novimi, predvsem mladimi ljudmi. Priznam, da življenjski pogoji monterjev niso najboljše urejeni, so pa ta vprašanja odprta pred celotno delovno skupnostjo IMP.

● **Kako ocenjujete pridobitve reorganizacije?**

»Bodimo realni, vsaka reorganizacija je boleča. Zunanji, predvsem pa notranji vplivi bi morali biti ob takih posegih bolj zmerjeni in znosni, pa vendar na drugi strani otipljivejši. Notranjo strukturo podjetja je treba dograjevati premišljeno in času primerno. Zavedati se moramo, kaj zmore še dobro ohranjen stroj... ne smemo dopustiti, da bi ga zavrgli prej, preden bo resnično iztrošen.«

UPORABITI TUDI DOLGOLETNE ISKUŠNJE

Povedali smo že, da želi Elektromontaža prevzeti še več del, tudi manjših. Se posebej pa bodo morali biti zato pripravljeni na zahtevnejša in specializirana dela. Zato bodo morali vztrajno zasledovati razvoj tehnike in biti tudi na tem področju pred konkurenco. Od tod naslednje misli:

»Skoraj nerazumljivo je, da razvojni oddelek v podjetju potiskamo nazaj. To ni v skladu s tendencami napredne organizacije. Miselnost članov kolektiva še ni dovolj zrela. Sprašujem se, ali se dovolj jasno in z odgovornostjo zavedamo, kaj pomeni strokovna smetana gospodarske organizacije. Pogrešam ustaljene skupne razgovore prav tistih kadrov, ki vplivajo na gospodarjenje naših obratov. To nam manjka, to si želimo in tudi pričakujemo. Zaposlene je treba vzgajati, šolati in usmerjati, ter predvsem tudi informirati, s tem pa posredno tudi prepričevati o pomembnostih zastavljenih akcij, ki naj gredo v prid razvoju podjetja. Pri vsem tem moramo izhajati tudi iz dolgoletnih izkušenj naših sodelavcev.«

Ing. Kumše se je poslo-

»...Srebrčan sem, ne Ljubljčan...«

»...sovražim ljudi, ki...«

»...vsaka reorganizacija je boleča...«

»...pa oprostite mi, da...«

vil z naslednjim opravičilom: »... Pa oprostite mi, da v svojih odgovorih nisem bil tako konkreten, kakor ste želeli z vašimi vprašanji...« S. Z.

Naš prispevek k razmahu turizma

Sedaj, ko je začela poletna turistična sezona in pogosto obiskujemo prelepe turistične kraje ob istrski obali, nas bo še posebej zanimalo, kaj so v zadnjih letih prispevali monterji našega koprškega obrata za razvoj turizma na tem področju. Zato posredujemo v naslednjem kratkem pregled del, ki so jih opravili toč približno v zadnjih dveh letih.

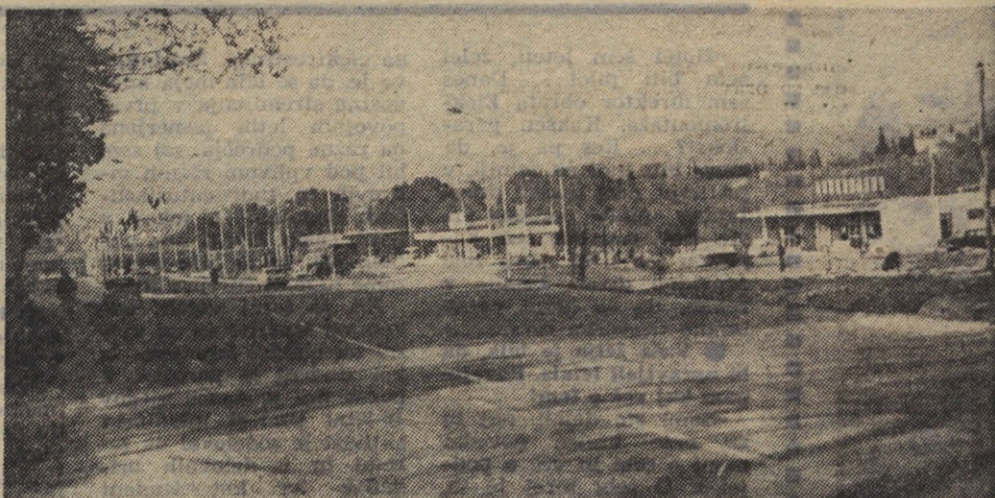
Ce začnemo pri izredno frekventiranem mejnem prehodu na Škofijah, je le-ta v enem letu tako bistveno spremenil svojo podobo, da ga niti tujec niti domačin, ki ga občasno pasirata, ne bi več prepoznala. Široko cestišče z vrsto semaforov na prehodih, urejena carinarnica, nove bencinske črpalke in prodajni paviljoni modernega tipa so tisto, kar daje temu prehodu že na prvi pogled popolnoma nov videz. Naši monterji pa so prispevali tisto, česar na zunaj ni videti, pa je za moderno obratovanje teh objektov zelo važno, pogosto celo nujno potrebno: kotlarne, instalacije vodovodnih in sanitarnih naprav ter centralne kurjave. Investitor večine objektov je bila seveda Carinska uprava, glavna izvajalca pa ljubljanski Gradis in koprski Stavbenik. Nekaj sto metrov od prehoda pa bo še v tem mesecu začela poslovati lepa moderna restavracija s teraso in samopostrežno trgovino v pritičju. Naročnik teh del je kombinat »Agraria« iz Koprca, prispevek naših monterjev pa je montaža kot-

larne in centralne kurjave v vrednosti 57.759 din in 205.000 lir.

Portorož in njegova okolica — tu skoraj ni hotela ali pomembnejšega turističnega objekta, kjer naši monterji ne bi sodelovali. Prav sedaj so v teku instalacijska dela na objektu »Mojca«, veliki depandansi Metropole. Tudi tu gre za instalacijo vodovodnih in sanitarnih naprav, kotlarne in centralno kurjavo v skupni vrednosti okoli 30 milijonov din, 5000 DM in 80.000 šilingov. Dela morajo biti gotova v juniju, so pa zelo obsežna, saj ima objekt npr. kar 67 stranišč, 70 umivalnikov in 66 prh.

V **Luciji** smo v zadnjem letu podprli razmah turizma z montažo vodovodnih instalacij, centralnih kurjav in kotlarn v večini večjih objektov, tako tudi na znamenit kegljišču, ki se lahko pohvali z vsakodnevnim velikim obiskom turistov, in sicer skozi vse leto.

V kompleksu izredno lepe turistične postojanke na belvederskem klancu med Izolo in Strunjanom smo opravili kompletno instalacijo vode in kurjave v

Panorama modernega mejnega prehoda pri Škofijah

restavraciji, hotelskih prostorih in samopostrežni trgovini. Naše delo je tudi vodovodna instalacija v restavraciji na avtokampu za moderne nomade na križišču pred Izolo.

O velikih delih v **Umagu** smo že pisali, zato na kratko: v velikem in modernem Adriaticu, ki je znan zlasti tudi po svojih zimskih bazenih, smo montirali vodovodno instalacijo, sanitarije, centralno kurjavo in tudi centralno kotlarne za ogrevanje morske vode v bazenih in ogrevanje hotela. Naš proizvod so tudi klima-naprave v tem hotelu, ki jih je prispeval kli-

matski oddelek obrata CKV Ljubljana.

V začetku letošnjega marca smo pričeli z montažo vodovodnih instalacij in sanitarij v depandansah turističnega naselja Katore pri Umagu, kjer sodelujejo naši mariborski in koprski monterji. Dela so v zaključni fazi in ob začetku glavne sezone bodo turisti že lahko uživali sadove trdega dela naših monterjev.

Porč je kraj, kjer so se investitorji — med njimi predvsem veliko gostinsko podjetje Plava laguna — odločili, da v slikovitem predelu, polnem zalivov s

kristalno bistro morsko vodo čez noč ustvarijo nova turistična naselja. Ni mogoče verjeti, da stavbe vrste turističnih objektov rastejo kot gobe po dežju. Naši monterji so pri tem ustvarjanju bistveno vključeni, v sodelovanju z velikimi gradbenimi podjetji Istra iz Pule, Novogradnja iz Zagreba in Temelj iz Črnomlja, in sicer predvsem pri montažah v hotelih Parentium in Galeb, o čemer smo poročali že v prejšnji številki.

Moto vsemu ustvarjanju pa je kvaliteta, in sicer takoj, kajti jutri utegne biti že prepozno. A. H.

ZANIMIVO IZ TUJIH VIROV • ZANIMIVO IZ TUJIH VIROV • ZANIMIVO IZ TUJIH VIROV • ZANIM

Za preprečitev nelojalne konkurence

V upravnem odboru Združenja poslovnih bank Jugoslavije so se te dni spoznale o enotnih pogojih za zbiranje prihrankov jugoslovanskih državljanov, zaposlenih v tujini, in o pogojih, po katerih lahko poslovalne banke sklepajo ustrezne aranžmaje z inozemskimi bankami o zbiranju prihrankov naših državljanov na deviznih hranilnih knjižicah. Ta dogovor ima predvsem namen preprečiti nelojalno konkurenco med našimi bankami pri zbiranju deviznih prihrankov naših delavcev v tujini.

Ti prihranki dobivajo namreč čedalje večji pomen za naše gospodarstvo. Dotok deviz od naših delavcev in izseljencev v tujini že skoraj dosega dotok deviz od tujih turistov. Lani je znašal ta devizni dotok 2.033 milijonov din (163 milijonov evrov) in se te torej v zadnjih treh letih potrojil.

Vrednost deviz na zasebnih deviznih računih občanov, ki izvirajo pretežno od prihrankov naših delavcev, zaposlenih v tujini, pa je dosegla v marcu 1.968 milijonov din (83 milijonov dolarjev) nasproti 686 milijonov din ob koncu leta 1967. Teh računov je sedaj okoli 200 tisoč. Frecej prihrankov pa vlagajo naši v tujini zaposleni delavci pri bankah in hranilnicah v inozemstvu, pri čemer pa dobijo nižje obresti.

Po dogovoru, ki ga je sprejel upravni odbor Združenja poslovnih bank Jugoslavije, bodo vse naše banke dajale za vloge na deviznih računih in na deviznih hranilnih knjižicah **ENAKE OBRESE**, in sicer 6 odstotkov (od tega 4 odstotke v tuj valuti in 2 odstotka v dinarjih), za oročene vloge z rokom nad 12 mesecev 7,5 odstotka, za vloge na hranilnih knjižicah, ki jih izdajajo inozemske banke po aranžmajih z našimi bankami, pa 4 odstotke.

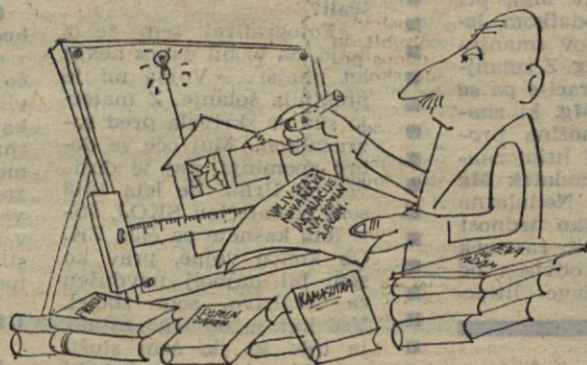
Da bi zajeli čim več prihrankov naših delavcev v tujini in jih pridobili za devizno varčevanje v naši državi, je združenje pripravilo še vrsto predlogov za poslovanje z deviznimi računi. Med drugim predlagajo, naj bi tudi družinski članom lastnika računa omogočili razpolaganje z računom, dopustili naj bi vlaganje

nakazil iz inozemstva na devizni račun brez dokazovanja, od kod izvirajo nakazana sredstva, naši občani, ki se mudijo v inozemstvu, pa naj bi imeli enake pravice pri nakupu blaga v domovini za devize z deviznega računa.

Končno je že nekaj časa znano, da namerava Narodna banka prepustiti celotno poslovanje z deviznimi računi občanov poslovnim bankam. Tisti, ki imajo devizne račune pri Narodni banki, naj bi jih prenesli na poslovno banko. Odluk o tem sicer še ni izdan, ga pa pospešeno pripravljajo.

Posnemati ali ne?

Resna in ugledna ameriška ekonomska revija poroča, da so ameriški trgovci z nepremičninami »vendarle« doumili to-le prozaično resnico: kdor želi prodajati družinske hiše in stanovanja, mora v prvi vrsti poudarjati njihovo »erotično« notranjost. To je mnogo bolj učinkovito kot pa opozarjati na zunanjo arhitektoniko, solidnost in podob-

no. To so pokazali — po ugotovitvah omenjene revije — poslovni rezultati tistih ameriških trgovcev z nepremičninami, ki se po tem spoznanju že ravna in jih je vse več ter so svoj promet že povečali za več kot 25 odstotkov.

V svoji reklamni poudarja neki podjetnik iz Houstona, da so družinske hiše in stanovanja, ki jih gradi on (serijski) »najbolj škandalozne zgradbe, kar jih je videl svet od časov rimskega imperija v razcvetu njegove dekadence«. V dnevni sobi (poudarjeno: ne v spalnici) je »ljubavna volilna« — to je globoka vdolbina sredi tal, pokrita s

plastičnimi imitacijami leopardovih kož. Sredi tega »kotička« gori pravi ogenj, ki ustvarja »izrazito seksualno atmosfero«. Te hiše baje prodaja naravnost slajno.

V svojih naporih za doseg večjih zaslužkov velike gradbene firme in trgovska podjetja za prodajo nepremičnin angažirajo strokovnjake, ki marljivo proučujejo Kinseya, Kellyja, Elisa in druge znane moderne seksologe. Raje njih kot, recimo, Corbusiera, očeta moderne arhitekture... V njihovih delih najdejo koristne arhitektonsko-erotične — seksualne podatke. Na primer, da imajo mladi

PREDLOGI ZA UREDITEV POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA

Izpopolnitev ob odpravi pomanjkljivosti

Na čimprejšnji, pravilni in pravični ureditvi pokojninskega in invalidskega zavarovanja so prav gotovo zainteresirani vsi delovni ljudje, ki s prispevki od svojih osebnih dohodkov financirajo sklade socialnega zavarovanja, predvsem pa še tisti, ki so pred upokojitvijo. Gotovo bo to vprašanje zanimalo tudi večino naših bralcev.

Iz splošnih informacijskih virov je znano, kako pereča je potreba po proučitvi in izpopolnitvi celotnega sistema našega socialnega zavarovanja. Pri tem ne gre za uvedbo nekega novega sistema, marveč le za izpopolnitev že obstoječe ureditve, za odpravo pomanjkljivosti, ki so se doslej pojavljale v praksi, tako da bi v bistvu napredna načela prišla čim bolj do veljave.

Medtem ko je novi splošni zakon o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva že bil pred kratkim ob-

skega zavarovanja, ki naj v svoji končni fazi še pred koncem tekočega leta pripelje do uzakonitve sprememb in dopolnitev v po-

lahko ustvarijo določene rezerve denarnih sredstev, ki v teku let donesajo precejšnje obresti.

Po predlogih, naj bi to-

morda že pred to starostjo več kot 40 oz. 35 let. V takih primerih naj bi se za vsako leto dela nad 40 (35) let povečala pokojnina za 2 %.

Dana naj bi bila še možnost odkupa študijskih let in let služenja vojaškega roka po želji zavarovanca, seveda proti plačilu ustreznega prispevka. Beneficirane zavarovalne dobe v sedanjih obliki naj bi bodoče pokojninsko zavarovanje opustilo, zato pa naj bi se delavcem pri težkih delih znižala starostna meja, toda največ za 5 let, torej na 55 oz. 50 let, vendar le pod pogojem, da je zavarovanec opravljal tako delo vsaj 15 let. Kot pokojninska osnova naj ostane tudi v bodoče povprečni osebni dohodek zavarovanca v zadnjih 5 letih.

ENOTNA LESTVICA
ZA VSE KATEGORIJE

Lestvice za odmero pokojnine znašajo po sedanjem sistemu od 35 % (pokojninske osnove) za 15 let zavarovalne dobe do 85 % za 40 (35) let. Po predlogu naj bi se ob porastu real-

nega osebnega dohodka v prihodnje nekoliko znižal povprečni odstotek pokojnin v razmerju do osebnega dohodka, hkrati pa naj bi se uporabila regresivna lestvica. Konkretno je predlagan za polno pokojnino razpon od 90 % pri najnižjih pokojninskih osnovah do 70 % pri najvišjih. Na ta način bi se zmanjšale prevelike razlike med pokojninami.

Lestvica za odmero pokojnin pa mora biti enotna za vse kategorije zavarovancev. Določiti jo morajo skupnosti pokojninskega zavarovanja same tako, da bi bila prilagojena posebnim razmeram in potrebam, ki so v posameznih republikah različne.

Predlog obravnava tudi dopolnilno delo upokojencev. Tega dela ni mogoče prepovedati, pač pa dopolnilno delo ne bi smelo ostati brez vpliva na pokojnino, kakor to velja sedaj za upokojence s polno zavarovalno dobo 40 oz. 35 let.

O predlogih za izpolnitev invalidskega zavarovanja pa bomo poročali v prihodnji številki.

Nova restavracija v Škofijah, ki jo investira »Agraria«

javljen, se v okviru sindikatov po iniciativi republiške skupnosti nadaljuje precej temeljita razprava o predlogih za izpopolnitev pokojninskega in invalid-

skojskega in invalidskega zavarovanja.

OBŠIRNI PREDLOGI

Ko omenjamo pomanjkljivosti sedanjega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, mislimo predvsem na način financiranja, neustrezno določanje nekaterih pravic in obveznosti zavarovancev in izrazito centralizacijo zakonodajnega urejanja teh področij po zveznih organih.

Za odpravo teh pomanjkljivosti in čim ustrežnejšo ureditev perečih vprašanj je posebna delovna skupina republiških poslancev in drugih strokovnjakov sestavila predloge za izpopolnitev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Materija je zelo obširna. Zato se bomo v tem sestavku omejili le na najbolj bistvena in važna vprašanja.

V našem sistemu financiranja socialnega zavarovanja je uveden tako imenovani »dokladni« sistem, v katerem aktivni zavarovanci s prispevki od svojih osebnih dohodkov krijejo vse izdatke za pokojnino sedanje generacije upokojencev. Sredstva torej, ki se s prispevki zbirajo v skladih, se razdeljujejo v obliki pokojnin in od njih ostanejo le neznatne rezerve.

Drugačen je »pričakovni« sistem, v katerem aktivni zavarovanci plačujejo za svoje bodoče pokojnine. V takšnem sistemu se

rej v bodoče uvedli mešani »dokladni-pričakovni« sistem, v katerem bi se poleg sredstev za kritje izdatkov za pokojnine ustvarjale v skladih socialnega zavarovanja tudi primerne rezerve. Naj pripomnimo, da je za usklajevanje pokojnin starih upokojencev potrebnih okoli 70 milijonov novih dinarjev. Seveda bo v takem sistemu potreben dodaten vir sredstev, bodisi v obliki prispevka od vrednosti osnovnih in obratnih sredstev, od investicijskih sredstev, vloženih v družbene investicijske sklade, ali od dohodka oz. dobička delovnih organizacij.

STAROST NAJ
BO ODLOČILNA
ZA UPOKOJITEV

Med pravicami oz. obveznostmi zavarovancev naj omenimo vstopno starost kot pogoj za pokojnino, ki naj po predlogih ostane ista kot doslej, tj. 60 za moške in 55 let za ženske.

Vstopne starostne meje morajo biti načeloma enake ne glede na kategorijo zavarovancev in dolžino pokojninske dobe. Vsako odstopanje od tega načela bi povzročilo nujno povečanje prispevne stopnje.

Ker velja načelo, da je le starost odločilna za upokojitve, naj bi v bodoče odpadla možnost upokojitve pred doseženo starostjo 60 oz. 55 let, čeprav bi znašala zavarovalna (delovna) doba

PRI IZOBRAŽEVALNEM
CENTRU BO ORGANIZIRANTečaj
za varilce

V zadnjih dneh junija se bo pri izobraževalnem centru podjetja pričel štirinajstdnevni osnovni plamenski tečaj za varjenje. Vodil ga bo eden izmed naših izkušenih strokovnjakov, predavanja in praktične demonstracije pa bodo vsak popoldan v prostorih obrata Trata. Za ta tečaj se je že do sedaj prijavilo 14 nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, za katere je še posebno pomembno, da bo vsak izmed njih, ki bo tečaj uspešno opravil, pridobil interno kvalifikacijo varilca.

Med mnogimi razlogi, ki so narekovali organiziranje tečaja, so prav gotovo zahtevna dela na toplarniškem omrežju, ki jih opravlja večinoma naše podjetje. Ta dela so tako zahtevna, da mora biti vsak zvar cevi rentgeniziran, to je z rentgensko metodo mora biti preizkušena njegova neoporečnost. Tudi druga dela varilcev — monterjev niso nič manj zahtevna, saj z obsegom dela nenehno raste tudi kvaliteta, za izpolnitev teh zahtev pa je potrebno ustrezno znanje ter določena sposobnost in izkušnost.

Vse obiskovalce tega varilskega tečaja, ki bodo ob koncu pokazali zadovoljive rezultate, bo podjetje poslalo še na Zavod za varjenje SRS, kjer bodo pridobili še dodatna znanja in opravili atest ter dobili s tem pismeno dovoljenje, da smejo variti cevi, ki so pod pritiskom.

F. L.

IVO IZ TUJIH VIRO

zakonci med 26. in 30. leti (ti predstavljajo polovico vseh kupcev novih hiš in stanovanj) spolni odnos po. prečno 2,1-krat tedensko. da 55 odstotkov žena rado »opravlja te stvari« v miru, 37 odstotkov ob zastrti svetlobi in da se le 8 odstotkov žena rado »spušča v to« pri običajni močni svetlobi.

Na osnovi teh spoznanj potem projektiramo notranjo ureditev hiš in stanovanj za mlade zakonske pare. Tako ima »soba za ljubezen« (ki ne nosi več starinskega naziva »spalnica«), dvojne bele zavese, ki propuščajo samo zastrto dnevno svetlobo, ta pa ženi omogoči, da se »lažje vzburi«. Nikjer ni več velikih lestencev, vgrajujejo mnogo malih svetilk, katerih svetlobo je s pomočjo posebnih žarnic mogoče dozirati. Uporabljajo močne barve, predvsem oranžno in škrlatno, ki po Kinseyevih odkritjih najbolj vzbujata poprečno Amerikanko. Se bolj rafinirani arhitekci projektirajo celo posamezne dele pohištva tako, da zavestno ali podzavestno »vovcirajo« določene predmete.

Za gradbeniki in arhitekti so sedaj brez dvoma prvi na vrsti projektanti stanovanjskih instalacij vseh vrst, da sledijo njihovem zgledu in tudi tako povečajo ekonomsko uspešnost svojih zamisli in storitev!

NAŠE PRIPRAVE ZA NASTOP NA ŠPORTNIH IGRAH GRADBINECV V MARIBORU

MOŠTVO MORA BITI KOMPLETNO — LE TAKO SO UPI NA USPEH

Za letošnje športne igre gradbincev Slovenije, ki bodo 28. in 29. junija v Mariboru, pripravljamo nastop naših športnikov v sedmih panogah; od tega v 4 z žensko in moško ekipo, vsega pa naj bi letos nastopilo na igrah nad 75 članov delovne skupnosti našega podjetja. Pospešene priprave naših predstavnikov, ki jih je organizirala in jih vodi sindikalna organizacija podjetja, so se že pričele, samoupravni organi pa so za priprave in sam nastop že odobrili dotacijo v višini 2,5 milijona S-dn.

Predsednik sindikalne organizacije **Miro Dražumerič**, ki bo tudi to pot vodil naše ekipe, poudarja: »Predvsem bomo lahko to pot vključili v naše ekipe tudi precej Mariborčanov. Priprave so se uspešno začele, težave pa imamo z ženskimi ekipami. Predvidevamo, da bomo v Maribor potovali že v petek popoldne s posebnim avtobusom, tako da bi se vsi nastopajoči lahko udeležili otvoritve iger v soboto zjutraj in njihovega zaključka v nedeljo popoldne. Pogoji za naš uspeh pa bo predvsem resnost vseh članov ekip in njihova kolektivna zavest. Seveda pa upamo tudi na športno srečo...»

Z vodji ekip smo se pogovarjali o poteku priprav v posameznih panogah.

Za mali nogomet so s treningi pričeli 15. maja, prijavilo se je kar 30 mladih iz vseh ljubljanskih obratov, večina izmed njih pa redno obiskuje treninge, ki so vsak ponedeljek in četrtek od 17. do 19. ure na igrišču NK »Ilirija« ob Vodnikovih cestah v Siški. Frenk Hočevar, ki vodi treninge, je prepričan, da bi plasma naše ekipe, ki bi bil nižji od 4. mesta, pomenil že uspeh.

Odbojkarji so s treningi začeli 26. maja na igrišču SK »Ljubljana« ob kamniški progi v Siški. Sedmorica namerava dvakrat tedensko redno trenirati, nekateri izmed njih pa razen tega nastopajo še v drugih ekipah. Kljub temu bo ekipa letos okrnjena, saj bo nastopila brez ing Geršaka in Gornika, nekateri igralci pa so poškodovani. Boris Kobal, ki vodi priprave zaradičasne odsotnosti ing. Jožeta Nagliča, smatra, da bo uvrstitev

ekipe v finale pomenila uspeh.

Ženska odbojcarska ekipa pa trenira pod vodstvom ing. Slavka Štrulja in Franca Vidrajza na istem igrišču, prav tako dvakrat tedensko po tri ure. Ta ekipa na lanskih športnih igrah ni nastopila, zato ni najbolj rutinirana oz. uigrana, kot pač večina naših

hnikov« v Vošnjakovih ulici in tudi nastopa na prijateljskih tekmah.

Ženske predstavnice v tej panogi pa so začele redne treninge na istem igrišču in pod istim vodstvom 22. maja in bodo z njimi nadaljevale vsak četrtek od 17. do 20. ure. Naše predstavnice posebno vidnih uspehov ne pričaku-

mo Jože Žizmond. Kljub temu računajo na solidno uvrstitev.

Tudi pri streljanju imajo težave s sestavo ženske ekipe, kjer je sicer nekaj prijav, prave udeležbe na treningih pa ni. Nasprotno pa se moški redno udeležujejo treningov, ki so pod vodstvom Franca Bolte vsak ponedeljek, sredo in petek od 15. do 17. ure v jedilnici TEN. Organizirali bodo izbirno tekmovanje in nato sestavili ekipo 6 članov, med katerimi bo vsaj eden iz Maribora. Tekmo-

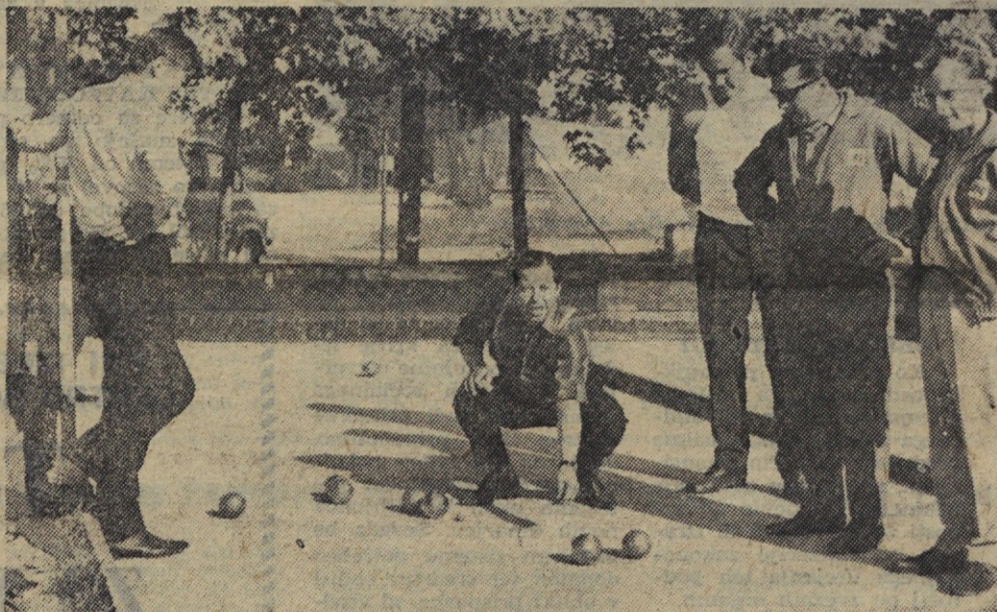
da bodo zasedli 5. ali 6. mesto.

Sahisti se urijo vsako sredo od 17. do 19. ure v jedilnici TEN, kamor redno zahaja 5 ali 6 resnih igralcev. Nabavili so tudi primerno število šahovskih ur, tako da lahko trenirajo v igri »na pet minut«, kakršna je predpisana za tekmovanje na športnih igrah. Kapetan ekipe je Franc Dolničar, ki računa na njeno solidno uvrstitev, vse pa je seveda odvisno od dejanske sestave ekipa in jakosti konkurenčnih moštev.

Ballharji, ki jih vodi Dolfe Tekavec, dvakrat tedensko trenirajo na igrišču BSK »Zarja« v Savskem naselju. Izmed devetih, ki se treningov redno udeležujejo, bodo za ekipo izbrali štiri. Pravkar so si predstavniki v mestnem tekmovanju četvorki zaredili tretje mesto v II. ligi, v kratkem pa se bodo udeležili še mestnega tekmovanja enojk in dvojic. Trenirali in nastopali so ves čas, ekipa je torej dobro pripravljena in računa na uspeh.

Naši predstavniki se bodo udeležili tudi tekmovanj posameznikov, in sicer v kegljanju, namiznem tenisu in streljanju, predstavniki za ta tekmovanja pa bodo izbrani tik pred igrami.

Naše moštvo se torej v celoti pripravlja načetno in marljivo ter bo nastopilo kompletno. Zato ima izgled, da potrdi svoj predlanski uspeh, ko je na igrah v Ljubljani zasedlo drugo mesto.

Naši balinarji na treningu

ženskih ekip tudi v drugih panogah.

Moška kegljaška ekipa bo letos sestavljena predvsem iz članov mariborskega obrata: med desetimi pa bodo tudi trije ali štiri predstavniki iz Ljubljane. Posebnih priprav v Ljubljani torej ne bo in tudi niso potrebne, saj ekipa vse leto pod vodstvom Franca Vidrajza redno trenira na kegljišču GP »Te-

jejo, toda najvažnejše je — nastopiti.

Priprave obeh namiznoteniških ekip vodi Jože Žizmond, ker odhaja dolgoletni vodja moške ekipe v tej panogi — ing. Matjaž Maček za daljši čas na delo v Berlin. Ženska ekipa je za sedaj šele na papirju, kajti do sedaj se za priprave še ni prijavila nobena članica našeg kolektiva, za sestavo te ekipe pa potrebujejo seveda kar — dve. Nasprotno pa za sestavo moške ekipe, ki bo štela tri člane, trenira kar 10 prijavljencev. Zato bodo v kratkem izvedli izbirne tekmovanje in nato organizirali intenzivne treninge za izbrano ekipo. Ekipa bo letos bistveno okrnjena, saj bo iz standardne dolgoletne in zelo uspešne ekipe, ki je na igrah vedno dosegla najvidnejša mesta, letos etno nastopil sa-

vanje bo samo z zračno puško in ker lani naša ekipa ni nastopila, računajo,

REZULTATI KRIŽANKE

Rešitev križanke, ki je bila objavljena v prejšnji številki Glasnika, je prispelo kar 49. Komisija, ki so jo sestavljali dr. Gabrijel Kržič, Edvin Stepančič in Olga Hlebič, je prispelo rešitve pregledala in ugotovila da je med njimi velika večina pravih. Izmed teh pa je komisija nato izžrebala nagrajence, in sicer:

1. Križaj Helena — skupne službe	40 din
2. Stanovnik Marija — TEN	30 din
3. Šilar Jože — Trata	20 din
4. Lampič Zvonka — skupne službe	10 din

IMP Glasnik izdaja delovna skupnost IMP — Industrijskega montažnega podjetja, Ljubljana. Izhaja mesečno v 2500 izvodih. Uredništvo in uprava, Ljubljana, Titova 37, Ureja uredniški odbor. Glavni urednik Edvin Stepančič, odgovorni urednik Aleksander Perdan. Tisk in kličefi: Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani